

عبور از پزشکیان؟

درباره کلیشه‌ای قدیمی که نزدیکیان رئیس جمهور و طیفی از مخالفان سراغ آن رفته‌اند

رضا رئیس

روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی

اوایل دهه ۸۰ هجری شمسی، کلیدواژه‌ای در توصیف فعل‌وانفعالات آن روزهای سپهر سیاسی و در نشانه‌گذاری پیرامون جهت‌گیری طیفی از سیاسیون پای به ادبیات سیاسی و رسانه‌ای گذاشت و لقلقه زبان کنشگران سیاسی و رسانه‌ای شد که تاپیش از آن مسبوق به سابقه نبود. اما پس از آن تبدیل به یک پارادایم فانتزی و کلیشه‌ای در ادبیات سیاسی شد و این روزها دوباره رخ نشان داده و دستمایه مباحثات و مجادلات تازه شده است. به‌مثابه آن کلیشه رایج که هر رویدادی یک بار ترازیک و بار دیگر کمیک روی پرده آمده و به پوتنه اجرا در می‌آید. در آن سال‌ها، طیفی از سیاسیون همسو اما معترض به دولت وقت، متهم به پیگیری سناریوی «عبور از خاتمی» شدند و چنین عنوان می‌شد که آنان دولت تحت تکفل خاتمی را برای پیگیری مطالبات و خواسته‌های مردم، آنگونه که بایسته و شایسته باشد، کارآمد و موثر نمی‌دانند و دولت وقت را به محافظه‌کاری در برابر اصحاب قدرت و عدول از مواضع آرمانی و حقوق عمومی متهم می‌کردند. به کارگیری واژه «عبور» برای بیان رویکرد آن طیف در آن برهه زمانی، بیراه نیز نبود. طیفی از سیاسیون بی‌توجه به واقعیات و بدیهیات اتمسفر سیاسی و صورت‌بندی ساخت قدرت، کارنامه و عملکردهای دولت و توفیقات آن در ساماندنی امورات کشور در عرصه‌های مختلف، در قالب یک سانتی‌مانتالیسم موهمانه با بالا بردن توقعات عمومی و دامن زدن به مطالبات، نه‌تنها کمکی به بهبود شرایط نکردند که در نهایت با ایجاد یأس و ناامیدی در بخش‌های زیادی از جامعه، موجبات انتقاد در روند اصلاحات تدریجی را فراهم آوردند و در نتیجه اداره امور اجرایی کشور به دست جریانی افتاد که حتی در میان محافظه‌کاران تندرو و رادیکال و بی‌پرستیب، دورترین گفتار و عملکرد را نسبت به اصلاح‌نگری و اصلاح‌طلبی داشت. حال با گذشت بیش از دو دهه از آن روزها، یکبار دیگر زمزمه‌های طرح «مسئله عبور» در فضای سیاسی و رسانه‌ای به گوش می‌رسد و هم مخالفان دولت و هم حامیان آن سخن از «عبور از پزشکیان» می‌گویند و هرکدام از منظر خود طیفی از همراهان و حامیان انتخاباتی پزشکیان را متهم به عبور از پزشکیان می‌کنند. به کارگیری عبارتی که علی‌الظاهر همسان و هم‌شکل است؛ اما هیچ موضوعیت و همسویی و قرابت معنایی با مدل ابتدایی ندارد.

خاتمی در دولت دوم خود، مواجه با چنین وضعیتی شد و کارنامه کاملاً عیبانی در حوزه‌های مختلف داشت و به گواه آمار موفق‌ترین دولت تاریخ جمهوری اسلامی ایران تاکنون بوده است. آنان که متهم به طرح عبور از وی و دولتشان شدند، با نادیده گرفتن همه این دستاوردها، مطالبه حد‌اکثری را دامن زدند. این در حالی است که اندکی بیش از یک سال از عمر دولت چهاردهم گذشته و کارنامه و عملکرد چندان از خود به نمایش نگذاشته که عده‌ای با دامن زدن به توقعات و مطالبات، طرح عبور از پزشکیان را مطرح کنند.

هرچند هیچ‌گاه تعریف چارچوب‌مند و صورت‌بندی‌شده‌ای از گفتمان اصلاح‌طلبی ارائه و تعریف نشد؛ اما دال مرکزی و سرفصل‌های منش و کنش اصلاح‌طلبی در گفتار متفکران تبیین و در عملکردهای دولت نشانه‌هایی داشت. این در حالی است که مشخص نیست گفتمان پزشکیان چه کارن چارچوب‌هایی دارد و شامل بر چه وجوهی می‌شود و از اساس وفای مطروحه از سوی وی شامل بر چه تعاریفی است و در قالب گفتمان قابل رصد و مواجهه است. به طریق اولی، اینجا عبور گفتمانی نیز معنی و مفهومی ندارد.

در برهه زمانی طرح مسئله عبور از خاتمی، منتقدان معترض بودند که دولت خاتمی آنگونه که باید و شاید

نتوانسته در حوزه توسعه سیاسی به‌عنوان شعار محوری و خواست و مطالبه عمومی را پیش برده و همسان با ظرفیت‌های موجود عمل کند و در بسیاری از مواضع در این حوزه در برابر محافظه‌کاران کوتاه آمده است. این نکات هم در مورد دولت پزشکیان صدق نمی‌کند؛ چرا که او از اساس چنین شعاری مطرح نکرده و وعده خاص و چارچوب مشخص برای پیشبرد چنین ابرپروژه‌هایی نداده و موضوع «وفاق» نیز اگر آن را شعار محوری دولت بدانیم، رویکرد تعامل‌مدارانه‌ای است که حدود و ثغور مشخص ندارد و آنگونه که پی گرفته شده، منوط و مربوط به تعاملات سیاسی درون‌ساختاری است که ارتباطی با خواست عمومی و بدنه حامیان انتخاباتی نداشته است که در نتیجه آن، ضعف و خللی بر دولت متصور شود و گزاره‌های بالادستی برای پیشبرد آن مطرح و «عبور از پزشکیان» در این زمینه مصداق پیدا کند.

نکته دیگر آن است که عبور از چهره‌ها و ساختارهای سیاسی به هنگامی موضوعیت و مقبولیت دارد که انتخابات و جابه‌جایی در شرف وقوع باشد و آلت‌رانیوها قابل عرضه و ارائه. وقتی هنوز یک سال از عمر دولت گذشته و تا اولین انتخابات مهم بعدی سه سال وقت باقی است، کدام عبور و کدام آلت‌رانیو و کدام طرح و استراتژی در این زمینه قابلیت طرح و ارائه دارد؟ بگذریم از آنکه تجربیات چند سال اخیر طیف‌های مختلف نشان داده که با عبور مردم از برخی اشخاص و جریان‌ها، اینطور نیست که مردم به طیف مقابل و منتقد او رجوع کنند؛ چه رسد به همقطاران سابق که برای آنان موضوع عبور از پزشکیان مزیت و جذابیت و فعلیتی داشته باشد.

حال سوال اینجاست که با این اوصاف، طرح «عبور از پزشکیان» از کجا آب می‌خورد و چه مصداق معقولی دارد؟ از یک طرف، نزدیکیان و حامیان دولت که زیر فشار انتقادات و واسطه‌اتفاقات داخلی و خارجی و عدم توفیق در تحقق وعده‌های حداقلی هستند، به محض بالا گرفتن انتقادات به‌خصوص در بدنه حامیان انتخاباتی، از طرح «عبور از پزشکیان» سخن می‌گویند تا لختی آب بر آتش انتقادات و عصبانیت عمومی بریزند و منتقدان همسورا در معذورت اخلاقی قرار دهند و آنان را با توجه به تجربه گذشته در این زمینه، انذار دهند که تعجیل نکنید و مرتکب تکرار آن خطای راهبردی نشوید. این در حالی است که از اساس همانگونه که اشاره رفت، نه شرایط امروز، نه عملکرد دولت و نه وضعیت کشور با آن دوران قابل تطابق و سنخیت نیست و از طرف دیگر، جنس انتقادات نیز همخوان نیست و قرار هم نیست حامیان رئیس جمهور به‌عنوان حمایت از دولت، در برابر هر اقدام و اشتباه و گاه مغایرت صدردصدی عملکردها با وعده‌ها، سکوت پیشه کنند و به محض انتقاد، نزدیکیان رئیس جمهور بر چسب کلیشه‌ای «عبور» را متوجه آنان کنند. در دیگر سو نیز، تندرورهای مخالف دولت از جناح مقابل هم این روزها با سناریوئوسی مضحک، مدعی تشکیل جلسات سری از سوی آنچه «تندرورهای اصلاح‌طلب» می‌خوانند، شده‌اند و می‌گویند آنان به دنبال زمین زدن دولت و فشار مضاعف به آن برای پذیرش خواسته‌های خود، با چپش گزینیه‌های مطلوب آنان در دولت هستند و حتی از پروژه‌های «استغفای دسته‌جمعی» می‌گویند. این در حالی است که آنان مشخص نمی‌کنند اگر منظور آنان از ایجاد فشار برای تغییر رویکرد دولت در عرصه سیاست خارجی است که دولت نقش کلیدی و راهبردی در این عرصه را ندارد و اگر مسئله منتقدان رئیس جمهور گنجاندن مهره‌های خودشان در دولت است، چرا باید با استغفای همین گزینیه‌های موجود دنبال جایگزینی مهره‌های خود باشند؟ هر چه هست؛ به نظر می‌رسد طرح موضوع «عبور» یک کلیشه کاریکاتوری گونه در فضای موجود است که برای فراقفنی و فرار از زیر بار مسئولیت و مهار منتقدان از سوی طیفی از دولتی‌ها مطرح می‌شود و از سوی تندرورها، برای فراقفنی و به انحراف بردن فضای افکارعمومی.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش
یک

تکس: President.ir

از پایان قیمت گذاری دستوری تا قطع نشدن برق و سوخت صنایع

قول‌های پزشکیان به بورس‌ی‌ها

و فعالان اقتصادی بتوانید به صورت هدفمند در رشد و توسعه اقتصادی کشور نقش آفرین باشید. ما مصمم هستیم مسائل و مشکلات شما حل شود و ارتباط میان تولید صنعت، دانشگاه و دولت تقویت شود تا بتوانیم از بحران‌ها عبور کنیم.» رئیس جمهور با تأکید بر اینکه دولت خواهان ایجاد بستر مناسب برای فعالیت تجاری تولیدکنندگان است، گفت: «در مجلس و دولت آمادگی کامل برای این امر وجود دارد. رئیس قوه قضائیه نیز به‌طور جدی به دنبال ایجاد امنیت در سیستم سرمایه‌گذاری و تحول اقتصادی کشور است.»

▼ دولت بر مهار تورم متمرکز است

سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر امور اقتصادی و دارایی نیز با حضور در این همایش تأکید کرد: «آنچه امروز مردم و فعالان اقتصادی به‌عینه شاهدند، در وهله نخست تورم است؛ آن هم توری‌ما با ابعاد سنگین. در قدم دوم، رکودی است که امسال به‌طور محسوس شکل گرفته و مسئله سوم، کاهش رشد بلندمدت اقتصاد ایران است که بیش از یک دهه از آغاز آن می‌گذرد. عوامل ایجادکننده این چالش‌ها را می‌توان در دودسته خارجی و داخلی تقسیم‌بندی کرد. در سطح بین‌المللی، شرایطی به‌وجود آمده که موجب کاهش رشد اقتصادی کشور در بلندمدت، ناترازی‌های ساختاری و حرکت به‌سوی یک سیستم پایدار، شفاف و کارآمد می‌شود که نیازمند تأثیرات داخلی و جهانی مقاوم باشد و در عین حال امکان رشد بلندمدت را فراهم آورد. این مقاومت و پایش اقتصادی در گرو عزم سیاست‌گذاران برای تقویت بازار سرمایه است.

▼ شفافیت، وحدت و صداقت ابزارهای عبور از بحران‌ها

مسعود پزشکیان، رئیس جمهور با حضور در این همایش با بیان اینکه موضوعات مطرح‌شده در این نشست که به بازار سرمایه و اقتصاد کلان کشور اختصاص داشت، از اهمیت بالایی برخوردار است، تأکید کرد: «ما باید در دولت برای تسهیل فعالیت‌های شما اقدامات مؤثری انجام بدهیم و تلاش می‌کنیم در مرحله اول خودمان را کارآمد کنیم و از روند کسری بودجه پیشگیری کنیم؛ چرا که یکی از عوامل ایجاد تورم، سیاست‌ها و برنامه‌هایی است که به دولت مرتبط است. البته این موضوع در طول سالیان متمادی اتفاق افتاده است. همخوانی تخصیص بودجه و درآمد دولت ضرورت دارد. در بودجه امسال تلاش می‌کنیم در بودجه و درآمد با یکدیگر همخوانی داشته باشند و هزینه‌ها را کنترل کنیم.» او با اشاره به اینکه ناترازی‌ها در حوزه آب، برق و گاز واقعی هستند، افزود: «در تلاش سیستم انرژی مورد نیاز صنعت به هر طریقی که هست تأمین شود تا صنعتگران و تولیدکنندگان بتوانند کار کنند. در این زمینه با تبلیغات و گفت‌وگو به دنبال کنترل و اصلاح الگوی مصرف انرژی هستیم. درست مصرف کردن یک ضرورت است و تدابیر حوزه بهره‌وری انرژی نیاز به بازنگری دارد. به عنوان مثال، چنانچه هر فرد یا خانواده با مجموعه‌ای بتواند فقط ۱۰ درصد در مصرف انرژی صرفه‌جویی کند، روزانه می‌توانیم ۸۰۰ الی ۹۰۰ هزار بشکه نفت را ذخیره کنیم. خوشبختانه در این زمینه اتفاق‌های خوبی افتاده است اما نیاز به تلاش بیشتر دارد. با این صرفه‌جویی بخشی از معیشت مردم سامان می‌یابد و توسعه معنا پیدا می‌کند.» رئیس جمهور با توصیه به مردم برای مصرف کارآمد و کیفی انرژی گفت:

«در همین راستا توانستیم نسبت به دوره‌های گذشته، تولید برق و انرژی از طریق پنل‌های خورشیدی و انرژی‌های تجدیدپذیر را ۲۰۰ برابر افزایش دهیم و این روند تا پایان سال به ۲۰۰ برابر خواهد رسید. حفظ محیط زیست و اصلاح الگوی مصرف مهم است. ما قائل می‌دهیم امسال کم‌ترین قطعی برق را تجربه کنیم و برای زمستان نیز آمادگی کامل ایجاد کرده‌ایم. در دوره‌های پیش، در حوزه ذخیره سوخت کمبود داشتیم. اما اکنون به میزان قابل قبولی سوخت ذخیره کرده‌ایم و در زمستان نسبت به سال‌های گذشته خطری از این بابت جامعه را تهدید نخواهد کرد.» پزشکیان با اشاره به اینکه در سال ۱۸۰ میلیارد بشکه تولید نفت و گاز داریم، تأکید کرد: «اما همچنان با تورم و گرانی روبه‌رو هستیم. برای بهبود این وضعیت، هر ماه با تولیدکنندگان، سرمایه‌گذاران، تجار و مسئولان حوزه اقتصادی جلسه برگزار می‌کنیم تا راه‌حلی برای اصلاح و برطرف کردن این وضعیت استخراج کنیم.» او با اشاره به برنامه‌های دولت در حوزه اصلاح قوانین افزود: «با اصلاح و بازنگری در قوانین و مقررات اقتصادی تلاش می‌کنیم موانع را برطرف کنیم، چرا که تورم به معیشت مردم فشار وارد کرده است. در حوزه روابط سیاسی و خارجی نیز حضور فعال ایران در عرصه‌هایی مانند بریکس، شانگهای و اوراسیا موجب شکل‌گیری روابط خوب و سازنده با همسایگان شده است. این روند روزبه‌روز در حال تقویت است تا بتوانیم برای فعالیت اقتصادی و توسعه کار شما سرمایه‌گذاران، تسهیل ایجاد کنیم. خوشبختانه به واسطه تعاملات دیپلماتیک، یک بازار بزرگ در حال شکل‌گیری است و از شخصیت‌های سایر کشورها دعوت می‌کنیم تا شما تاجر

▼ رشد ۲۰ درصد بورس پس از جنگ ۱۲ روزه

حجت‌الله صدیقی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار نیز در این همایش با اشاره به عملکرد ۱۵ ماه اخیر بازار سرمایه گفت: «در این ۱۵ ماه، توانستیم اقداماتی انجام دهیم که هم کارایی بازار افزایش پیدا کند و هم تاب‌آوری آن. به‌گونه‌ای که بازار طی دوره اخیر، از نظر بازدهی به‌طور متوسط بیش از ۵۰ درصد رشد نسبت به شهریور سال گذشته داشته است. البته در کنار این میانگین، برخی فعالان حتی دوتاسه‌برابر میانگین بازدهی کسب کرده‌اند و برخی نیز ممکن است متضرر شده باشند؛ جنس بازار سرمایه همین است. اما افزایش کارایی بازار و بهبود بازدهی موجب شده اعتماد به‌شکل مطلوب، یادست کم نسبتاً مطلوب، بازگردد. او مهم‌ترین تجربه این دوره را تاب‌آوری بازار در «دوران جنگ ۱۲ روزه» دانست و افزود: «در مقایسه با بورس‌های مشابه از جمله بورس آمریکا در بحران‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ و همچنین بورس کی‌یف و مسکو در جنگ اوکراین و روسیه میزان افت بازار ما به‌مراتب کمتر بود و خروج پول نیز تنها دو تا سه هفته طول کشید و دوباره بازگشت. امروز هم پس از افت ناشی از جنگ، طی چهار ماه اخیر حدود ۲۰ درصد رشد داشته‌ایم که نشان‌دهنده اعتماد مردم به بازار است. البته این اعتماد فقط به خود بورس نیست؛ مجموعه برنامه‌های اقتصادی و تلاش‌های دولت، با وجود همه دشواری‌ها، در ایجاد این اعتماد نقش داشته و امیدواریم این روند ادامه داشته باشد. «صدی با اشاره به فعالیت‌های بازارهای کالایی و انرژی تأکید کرد: «ما در بازار اوراق بهادار، بورس کالا و بورس انرژی - که هر دو از بورس‌های مهم کشور هستند و نیاز به حمایت بیشتری دارند- فعال هستیم. توسعه این بورس‌ها رقابت را افزایش داده و عملاً ما وارد جنگ با انحصار شده‌ایم؛ این موضوع موجب شده برخی دی‌فغان که از منافع غیرمشروع بهره‌مند بودند، موضع‌گیری کنند و حتی گاهی همکاران ما را تهدید یا آذیت کنند.» او به طرح «رویش» نیز اشاره کرده و گفت: «این یکی از برنامه‌های راهبردی وزارت اقتصاد است که اجرای آن برعهده سازمان بورس است. این طرح دقیقاً در راستای مأموریت اصلی سازمان بورس قرار دارد؛ یعنی جمع‌آوری سرمایه‌های خرد، منجمد و راکد و هدایت آنها به بخش مولد اقتصاد. امیدواریم با همان استقبالی که فعالان بازار از دیگر بازارها داشته‌اند، از این طرح نیز استقبال شود.» او در ادامه با تشریح وضعیت